

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 202/2018-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti TOWER BC, a. s., Košovská cesta 11B, Prievidza, právne zastúpenej advokátskou kanceláriou DEDÁK & Partners, s. r. o., Carlton Savoy Courtyard, Mostová 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Štefan Dedák, vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 330/2017 a jeho uznesením z 9. októbra 2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 330/2017 uznesením z 9. októbra 2017 p o r u š i l základné právo obchodnej spoločnosti TOWER BC, a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 Co 330/2017-398 z 9. októbra 2017 z r u š u j e a v e c v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. Obchodnej spoločnosti TOWER BC, a. s., p r i z n á v a náhradu trov konania v sume 374,80 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiat centov), ktorú je Krajský súd v Trenčíne povinný vyplatiť na účet advokátskej kancelárie DEDÁK & Partners, s. r. o., Carlton Savoy Courtyard, Mostová 2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 202/2018-22 z 26. apríla 2018 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti TOWER BC, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 330/2017 a jeho uznesením z 9. októbra 2017.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľka v podaní z 8. júna 2018 a krajský súd vo vyjadrení z 22. mája 2018 vyslovili súhlas s upustením od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“) podala Okresnému súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) žalobu o zaplatenie sumy 75 240,11 € s prísl. (po zmene žaloby o zaplatenie sumy 133 840,11 € s prísl.) proti sťažovateľke ako žalovanej. Konanie sa vedie pod sp. zn. 16 C 248/2015.

Žalobkyňa 18. apríla 2017 podala návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia.

Uznesením okresného súdu č. k. 16 C 248/2015-225 z 3. mája 2017 bolo nariadené zabezpečovacie opatrenie formou záložného práva na nehnuteľnosti vo vlastníctve sťažovateľky v prospech žalobkyne. Ide jednak o nehnuteľnosti v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] (list vlastníctva č. [REDAKOVANÉ]), ale tiež o nehnuteľnosti v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] (list vlastníctva č. [REDAKOVANÉ]).

Sťažovateľka podala 11. mája 2017 proti uzneseniu okresného súdu odvolanie. Žalobkyňa sa 5. júna 2017 vyjadrila k podanému odvolaniu, na čo sťažovateľka reagovala replikou z 23. júna 2017. Keďže sťažovateľka dostala rozhodujúce dôkazy až v septembri 2017, svoje vyjadrenie doplnila a nové dôkazy predložila 2. októbra 2017.

Uznesením krajského súdu č. k. 17 Co 330/2017-398 z 9. októbra 2017 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené. Uznesenie krajského súdu bolo právnomu zástupcovi sťažovateľky doručené 25. októbra 2017 a toho istého dňa sa stalo právoplatným.

Sťažovateľka sa domnieva, že jej právo na súdnu ochranu, resp. na spravodlivý proces bolo porušené, pretože došlo k porušeniu princípov právnej istoty, proporcionality a primeranosti, ako aj spravodlivého súdneho konania a uznesenie krajského súdu je arbitrárne vzhľadom na nedostatočné a ústavne nekonformné odôvodnenie.

Keďže sťažovateľka nemohla predložiť svoje dôkazy v rámci odvolania a vyjadrenia z 23. júna 2017, predložila ich až v doplnení vyjadrenia z 2. októbra 2017. Uviedla, že dôkazy nemohla predložiť skôr, pretože nimi nedisponovala z dôvodov od nej nezávislých. Predložila krajskému súdu rozhodnutie Daňového úradu Trenčín

č. 100496592/2017 z 20. marca 2017, ktorým bolo zrušené jeho skoršie rozhodnutie č. 103144414/2016 z 28. júna 2017 (zrejme má byť správne 28. júna 2016, pozn.) o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti v [REDAKOVANÉ]. Ďalej predložila emailovú komunikáciu, z ktorej vyplývalo, že rozhodnutím Daňového úradu Trenčín č. 100496592/2017 z 20. marca 2017 bolo zrušené jeho skoršie rozhodnutie č. 103144414/2016 z 28. júna 2016, ktorým bolo zriadené záložné právo na nehnuteľnosti v [REDAKOVANÉ]. Bolo preto preukázané, že záväzky sťažovateľky voči Daňovému úradu Trenčín boli uhradené v celom rozsahu už k 20. marcu 2017.

Skutočnosť, že na listoch vlastníctva č. [REDAKOVANÉ] a č. [REDAKOVANÉ] boli stále evidované ťarchy Daňového úradu Trenčín, znamenala len evidenčný problém súvisiaci s § 43 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „katastrálny zákon“), z ktorého vyplýva, že okresný úrad vykoná zápis do 60 dní od doručenia verejnej listiny alebo inej listiny spôsobilých na záznam, ktoré potvrdzujú alebo osvedčujú vznik, zmenu alebo zánik práva k nehnuteľnosti. Sťažovateľka ďalej svoje tvrdenia o neexistencii daňového nedoplatku podporila aj potvrdením o stave osobného účtu k 2. augustu 2017 a k 30. augustu 2017, ktorým preukazovala, že ani ku dňu nariadenia zabezpečovacieho opatrenia okresným súdom neeviduje žiadne daňové nedoplatky a že si teda riadne uhrádza svoje záväzky.

Krajský súd vo svojom uznesení uviedol, že na doplnenie vyjadrenia a na predložené dôkazy nemohol prihliadnuť s poukazom na § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého na vydanie zabezpečovacieho opatrenia je pre súd rozhodujúci stav v čase rozhodovania súdu prvého stupňa. Na tomto základe krajský súd konštatoval, že splnenie zákonných predpokladov na vydanie zabezpečovacieho opatrenia mohol posudzovať len podľa skutkového a právneho stavu existujúceho v čase vydania uznesenia okresného súdu a nemohol preto prihliadnuť na skutočnosti uvedené sťažovateľkou v doplnení vyjadrenia (napr. medzičasom došlo k výmazu niektorých záložných práv k predmetným nehnuteľnostiam).

Podľa presvedčenia sťažovateľky je toto konštatovanie krajského súdu nesprávne, pretože doplnenie vyjadrenia obsahovalo také skutočnosti, ktoré existovali v čase pred vydaním uznesenia okresného súdu. V dôsledku toho sa krajský súd nevysporiadal s predloženými dôkazmi sťažovateľky, hoci z nich nesporne vyplývalo, že rozhodnutia Daňového úradu Trenčín boli vydané 20. marca 2017, teda pred vydaním uznesenia okresného súdu (20. apríla 2017). Sťažovateľka ďalej počas celého trvania konania tvrdila a preukazovala, že rovnako boli uhradené všetky jej podlžnosti voči obchodným spoločnostiam [REDACTED], a [REDACTED], no aj v týchto prípadoch trval výmaz záložných práv dlhšiu dobu, hoci záväzky boli uhradené v celom rozsahu už pred vydaním uznesenia okresného súdu.

Krajský súd absolútne nevzal do úvahy, že len samotný výmaz záložných práv z katastra nehnuteľností trvá minimálne 60 dní, a teda, že sťažovateľka nemohla zabezpečiť dôkazy o výmaze záložného práva skôr.

Sťažovateľka zároveň opakovane v konaní zdôrazňovala, že nie jej vinou jej vznikli tieto podlžnosti. Krátkodobé neuhradenie týchto záväzkov bolo zapríčinené práve konaním žalobkyne, ktorá neoprávnene podala návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok sťažovateľky už v čase, keď prebiehalo konanie na okresnom súde. Konkurzné konanie bolo začaté uznesením Okresného súdu Trenčín z 30. júna 2016 a ďalším uznesením z 21. novembra 2016 bol návrh na vyhlásenie konkurzu zamietnutý ako neopodstatnený. Napriek tomu začatie plynutia účinkov konkurzného konania spôsobilo, že sťažovateľka nemohla manipulovať so svojimi peňažnými prostriedkami na bankových účtoch, a tak uhrádzať záväzky, a to napriek tomu, že v rozhodnom čase potrebnými peňažnými prostriedkami na účte disponovala. Je preto podľa jej názoru nesporné, že tieto skutočnosti sa diali bez akéhokoľvek pričinenia z jej strany. Práve špekulatívne konanie žalobkyne spôsobilo, že sťažovateľke vznikli podlžnosti a že neskôr došlo aj k zaťaženiu jej nehnuteľností. Žalobkyňa zneužila tento ňou spôsobený stav vo vlastný prospech v návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia.

V odôvodnení uznesenia krajského súdu absentuje právna argumentácia k uvádzaným skutočnostiam, a to aj napriek tomu, že podľa názoru sťažovateľky ide o rozhodujúce skutočnosti preukazujúce, že zabezpečovacie opatrenie nemalo byť nikdy nariadené pre neexistenciu obligatórných náležitostí explicitne vyžadovaných Civilným sporovým poriadkom. Krajský súd bez ďalšieho skúmania a hodnotenia jednotlivých dôkazov dospel nesprávnou aplikáciou § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku k ústavne neakceptovateľnému záveru tým, že na predložené dôkazy bezdôvodne neprihliadol, hoci na ne prihliadnúť nesporne mal. Podľa názoru sťažovateľky jej krajský súd nesprávnou aplikáciou § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku odňal možnosť konať pred súdom, čo treba považovať za ústavne nekonformné.

Krajský súd sa ďalej nevysporiadal so zásadou proporcionality a primeranosti zriadeného záložného práva vo vzťahu k sume uplatňovanej pohľadávky žalobkyne, t. j. k sume 133 840,11 €. Nevykonal test proporcionality, hoci tento bol pre jeho rozhodnutie podstatný. Na preukázanie vzniku zjavného nepomeru medzi hodnotou nehnuteľností a výškou uplatňovanej pohľadávky predložila sťažovateľka znalecký posudok, ktorý ohodnotil nehnuteľnosti v Ráztočne na sumu 2 230 000 €. Zároveň zdôraznila, že nehnuteľnosti v Prievidzi majú obdobnú trhovú hodnotu. Došlo teda k zriadeniu záložného práva na nehnuteľnosti v hodnote približne 4 300 000 €. Krajský súd v uznesení uviedol, že zriadené záložné právo nemožno považovať za zriadené v zjavnom nepomere k výške zabezpečovanej pohľadávky (ako to namietala sťažovateľka v odvolaní), lebo na tomto majetku viaznu skoršie záložné práva v prospech tretích osôb. Krajský súd tým len prevzal konštatovanie okresného súdu bez toho, aby vzal do úvahy námietky sťažovateľky uplatnené v odvolacom konaní. Podľa sťažovateľky je preto zrejmé, že uznesením krajského súdu bolo nezákonným spôsobom zasiahnuté do jej majetkových práv, a to pri celkom zjavnom porušení princípu proporcionality a primeranosti. Krajský súd nijako nehodnotil predložený znalecký posudok, pretože len stroho konštatoval, že na nehnuteľnostiach boli zriadené viaceré záložné práva.

Za dostatočné nemožno považovať ani odôvodnenie uznesenia krajského súdu. Sťažovateľka preukázala, že nevykonávala úkony smerujúce k zbaveniu sa majetku a že

neexistuje potreba neodkladnej úpravy pomerov, ale ani dôvodná obava, že exekúcia bude ohrozená. Krajský súd v tejto súvislosti iba stroho konštatoval, že dôvody, pre ktoré sťažovateľka previedla nehnuteľnosti na tretie osoby, resp. dôvody, pre ktoré boli záložné práva zriadené, sú právne irelevantné, pretože podstatné pre rozhodnutie je, že k takému konaniu došlo po začatí konania vo veci samej a že tým mohlo dôjsť k ohrozeniu vymoženía pohľadávky žalobkyne. Pritom sťažovateľka v odvolaní vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnila prevod nehnuteľností v [REDAKOVANÉ] (list vlastníctva č. [REDAKOVANÉ]) na obchodnú spoločnosť [REDAKOVANÉ] a kúpnu zmluvou preukázala, že k predaju došlo za adekvátnu hodnotu pri vykonávaní bežnej podnikateľskej činnosti. Nešlo teda o špekulatívny prevod, ktorý by mal ohroziť vymožitelnosť pohľadávok ostatných veriteľov, ale práve naopak. Na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia nepostačuje len samotný fakt, že sťažovateľka predala, prípadne zaťažila svoj majetok. Strana domáhajúca sa nariadenia zabezpečovacieho opatrenia musí v návrhu osvedčiť, že obava ohrozenia je reálna, teda, že osoba, na majetok ktorej navrhuje zriadiť záložné právo, koná tak, že v konečnom dôsledku môže dôjsť k sťaženiu alebo znemožneniu ďalšieho konania a rozhodovania vo veci samej, resp. k zmareniu exekúcie. Chýbajúce osvedčenie ohrozenia práva nemožno ničím nahradiť, lebo je základnou podmienkou na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia.

Sťažovateľka požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/330/2017 zo dňa 09.10.2017 bolo porušené právo sťažovateľa TOWER BC, a. s. so sídlom... zapísaného v Obchodnom registri Okresného súdu Trenčín, oddiel... na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa vlastníť majetok v zmysle čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/330/2017 zo dňa 09.10.2017 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

Krajský súd v Trenčíne je povinný nahradiť spoločnosti TOWER BC, a. s. so sídlom... zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Trenčín, oddiel: Sa, vložka č...

trovy právneho zastúpenia k rukám právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Z vyjadrenia podpredsedníčky krajského súdu sp. zn. Spr 130/18 z 22. mája 2018, doručeného ústavnému súdu 28. mája 2018, vyplýva, že sťažnosť považuje za neopodstatnenú a nedôvodnú. Nezdiera právny názor sťažovateľky, podľa ktorého uznesením krajského súdu boli porušené základné práva. Toto uznesenie považuje za vecne správne a zotrváva na právnych záveroch uvedených v odôvodnení uznesenia.

Z repliky právneho zástupcu sťažovateľky z 8. júna 2018, doručenej ústavnému súdu 14. júna 2018, vyplýva, že s vyjadrením podpredsedníčky krajského súdu nesúhlasí a trvá na podanej sťažnosti.

Ústavný súd doručil sťažnosť, uznesenie č. k. II. ÚS 202/2018-22 z 26. apríla 2018, vyjadrenie podpredsedníčky krajského súdu a repliku právneho zástupcu sťažovateľky žalobkyni, aby sa aj ona mohla vyjadriť vo veci samej, keďže rozhodnutím ústavného súdu by mohla byť dotknutá na svojich právach. Žalobkyňa možnosť vyjadriť sa nevyužila.

II.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 17 Co 330/2017-398 z 9. októbra 2017 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 16 C 248/2015-223 z 20. apríla 2017 v spojení s opravným uznesením č. k. 16 C 248/2015-225 z 3. mája 2017.

Podľa konštatovania krajského súdu okresný súd zriadil záložné právo na označených nehnuteľnostiach sťažovateľky ako žalovanej na zabezpečenie pohľadávky žalobkyne z titulu neuhradeného nájomného vo výške 133 840,11 €. Žalobkyňa návrh odôvodnila obavou z ohrozenia prípadnej budúcej exekúcie proti sťažovateľke, keďže táto sa zbavuje svojho nehnuteľného majetku a zaťažila ho záložným právom. Sťažovateľka krajskému súdu 29. septembra 2017 a 2. októbra 2017 predložila doplnenie vyjadrenia

a nové dôkazy. Poukázala na to, že z výpisov z listov vlastníctva č. ■■■ a č. ■■■ je zjavné, že v súčasnosti už neexistuje žiadne exekučné záložné právo na nehnuteľnostiach evidovaných na týchto listoch vlastníctva, a to preto, že sťažovateľka tieto pohľadávky svojim veriteľom v celom rozsahu uhradila vrátane trov súdneho exekútora. Z toho podľa sťažovateľky jednoznačne vyplýva, že jej úmyslom nie je neuhrádzať záväzky veriteľom, ale práve naopak.

Neobstojí preto tvrdenie žalobkyne o finančnej zadlženosti sťažovateľky a hrozbe zmarenia budúcej exekúcie. To isté platí aj v prípade daňového záložného práva v prospech Daňového úradu Trenčín, lebo rozhodnutím č. 100496592/2017 z 20. marca 2017 bolo záložné právo zrušené. Krátkodobé neuhradenie podlžností sťažovateľky voči jej veriteľom bolo zapríčinené práve konaním žalobkyne, ktorá podala neoprávnený návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok sťažovateľky a začatie plynutia účinkov konkurzného konania spôsobilo, že sťažovateľka viac ako pol roka nemohla manipulovať s peňažnými prostriedkami nachádzajúcimi sa na jej bankových účtoch a vyrovnať tak svoje podlžnosti. Tieto skutočnosti sa diali bez akéhokolvek pričinenia sťažovateľky, nedochádzalo teda k žiadnemu úmyselnému zaťažovaniu jej majetku s cieľom zhoršiť postavenie ostatných veriteľov.

Podľa názoru krajského súdu cieľom zabezpečovacieho opatrenia je posilnenie postavenia veriteľa, a to zriadením záložného práva na špecifikovaný majetok dlžníka na účely zabezpečenia jeho pohľadávky, ktorá by mohla byť neskôr judikovaná alebo už bola judikovaná s cieľom, aby sa zamedzilo alebo obmedzilo možné nebezpečenstvo uspokojenia pohľadávky veriteľa.

Podľa § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.

Podľa § 344 Civilného sporového poriadku ustanovenia o neodkladnom opatrení sa použijú primerane aj na zabezpečovacie opatrenie.

Z tohto ustanovenia vyplýva, že aj pre vydanie zabezpečovacieho opatrenia je pre súd rozhodujúci stav existujúci v čase rozhodovania súdu prvej inštancie. Znamená to, že súd prvej inštancie je viazaný skutkovým a právnym stavom v čase vydania svojho rozhodnutia. Osobitný význam má § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku pre odvolacie konanie, pretože z neho vyplýva, že pri preskúvaní vecnej správnosti odvolaním napadnutého rozhodnutia o návrhu na vydanie zabezpečovacieho opatrenia je aj pre odvolací súd relevantný stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie. Je teda vylúčené, aby odvolací súd svoje rozhodnutie založil na skutočnostiach, ktoré nastali až po vydaní napadnutého uznesenia; na tieto skutočnosti odvolací súd neprihliada.

Z uvedených dôvodov krajský súd mohol posudzovať splnenie zákonných predpokladov na vydanie zabezpečovacieho opatrenia len podľa skutkového a právneho stavu existujúceho v čase vydania rozhodnutia súdu prvej inštancie, a preto krajský súd nemohol prihliadnuť na skutočnosti, ktoré sťažovateľka uviedla v doplnenom vyjadrení z 28. septembra 2017 (teda, že medzičasom došlo k výmazu niektorých záložných práv k predmetným nehnuteľnostiam).

Krajský súd posúdil opodstatnenosť a splnenie predpokladov na vydanie zabezpečovacieho opatrenia v čase rozhodovania okresného súdu a dospel k záveru, že zákonné predpoklady na vydanie zabezpečovacieho opatrenia boli splnené. Žalobkyňa predloženými listinnými dôkazmi preukázala, že sťažovateľka po začatí konania odpredala niektoré nehnuteľnosti, ktoré vlastnila, tretím osobám a na ďalšie nehnuteľnosti v jej vlastníctve boli zriadené záložné práva v prospech tretích osôb, čo dôvodne môže vyvolávať obavu, že prípadná priznaná pohľadávka nebude môcť byť v exekučnom konaní vymožená. Dôvody, pre ktoré sťažovateľka previedla tieto nehnuteľnosti na tretie osoby, resp. pre ktoré boli záložné práva zriadené, sú v danom štádiu konania právne irelevantné. Podstatné pre rozhodnutie krajského súdu je, že k takémuto konaniu sťažovateľky došlo po začatí konania vo veci samej a že ním môže dôjsť k ohrozeniu vymoženia pohľadávky žalobkyne. Ako okresný súd správne uviedol, v danej veci bolo osvedčené, že žalobkyňa uplatňuje v konaní proti sťažovateľke peňažnú pohľadávku a nejde pritom o nárok zjavne neopodstatnený. Uznesenie okresného súdu, ktorý návrhu žalobkyne na vydanie

zabezpečovacieho opatrenia vyhovel, považoval preto krajský súd za správne a stotožnil sa s ním.

Kvôli nutnosti vysporiadať sa so všetkými odvolacími námietkami sťažovateľky treba ešte dodať:

Pokiaľ ide o sťažovateľkou tvrdenú neexistenciu pohľadávky žalobkyne s poukazom na to, že návrh žalobkyne na vyhlásenie konkurzu na majetok sťažovateľky bol konkurzným súdom zamietnutý pre nedostatok vecnej legitímácie žalobkyne (čím podľa sťažovateľky je potvrdené, že takáto pohľadávka žalobkyne voči sťažovateľke neexistuje), je potrebné uviesť, že konkurzný súd návrh na vyhlásenie konkurzu nezamietol z dôvodu neexistencie pohľadávky žalobkyne, ale preto, že nie je povinnosťou konkurzného súdu vykonávať dokazovanie o existencii pohľadávky, ktorá je sporná. Konkurzný súd teda konštatoval spornosť uplatnenej pohľadávky žalobkyne, o ktorej sa vedie práve predmetné súdne konanie. Z rozhodnutia konkurzného súdu však nemožno vyvodit' taký záver, že uplatnená pohľadávka žalobkyne neexistuje.

K ďalšej námietke sťažovateľky o nedostatku procesných podmienok konania, ktorému podľa nej bráni prekážka rozhodnutej veci (*res iudicata*), keď tvrdí, že už predchádzajúci návrh žalobkyne na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia podaný z rovnakých dôvodov bol zamietnutý, treba uviesť, že ani táto námietka nie je dôvodná. Z obsahu spisu totiž vyplýva, že žalobkyňa v skoršom návrhu na vydanie zabezpečovacieho opatrenia jednak uviedla iné skutkové okolnosti, o ktoré oprela návrh (okrem iných aj podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu na majetok sťažovateľky), jednak v novom návrhu na vydanie zabezpečovacieho opatrenia uviedla ďalšie skutkové okolnosti, ktoré nastali neskôr, a to zriadenie ďalších záložných práv na majetok sťažovateľky.

K námietke sťažovateľky o nedodržaní proporcionality a primeranosti treba uviesť, že sa okresný súd s touto otázkou správne vysporiadal. Krajský súd sa stotožňuje s názorom okresného súdu, podľa ktorého vydanie zabezpečovacieho opatrenia nie je v zjavnom nepomere s výškou zabezpečovanej pohľadávky, ktorá nie je malá (ide o pohľadávku vo výške 133 840,11 €), a na nehnuteľnostiach vo vlastníctve sťažovateľky v čase

rozhodovania okresného súdu boli zriadené viaceré záložné práva v prospech ďalších osôb, takže zriadené záložné právo nemožno považovať za zriadené v zjavnom nepomere k hodnote zabezpečovanej pohľadávky. Krajský súd pritom opätovne zdôrazňuje účel zabezpečovacieho opatrenia, ktorým je posilnenie postavenia veriteľa pri výkone exekučného práva. Zriadenie záložného práva neobmedzuje vlastníka dotknutých nehnuteľností v nakladaní s nimi alebo v užívaní týchto nehnuteľností a je nepochybné, že aj v prípade úspechu žalobkyne v spore sa bude plniť len do výšky súdom judikovanej pohľadávky.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.

Podľa § 344 Civilného sporového poriadku ustanovenia o neodkladnom opatrení sa použijú primerane aj na zabezpečovacie opatrenie.

Podľa § 1 ods. 1 katastrálneho zákona kataster nehnuteľností (ďalej len „kataster“) je geometrické určenie, súpis a popis nehnuteľností. Súčasťou katastra sú údaje o právach k týmto nehnuteľnostiam, a to o vlastníckom práve, záložnom práve, vecnom bremene, o predkupnom práve, ak má mať účinky vecného práva, ako aj o právach vyplývajúcich zo správy majetku štátu, zo správy majetku obcí, zo správy majetku vyšších územných celkov, o nájomných právach k pozemkom, ak nájomné práva trvajú alebo majú trvať najmenej päť rokov (ďalej len „právo k nehnuteľnostiam“).

Podľa § 28 ods. 2 katastrálneho zákona práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods. 1 vznikajú, menia sa alebo zanikajú vkladom do katastra, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 34 ods. 1 katastrálneho zákona práva k nehnuteľnostiam uvedené v § 1 ods. 1, ktoré vznikli, zmenili sa alebo zanikli zo zákona, rozhodnutím štátneho orgánu, príklepom licitátora na verejnej dražbe, vydržaním, prírastkom a spracovaním, práva k nehnuteľnostiam osvedčené notárom, ako aj práva k nehnuteľnostiam vyplývajúce z nájomných zmlúv, zo zmlúv o prevode správy majetku štátu alebo z iných skutočností svedčiacich o zverení správy majetku obce alebo správy majetku vyššieho územného celku sa do katastra zapisujú záznamom, a to na základe verejných listín a iných listín. Záznamom

sa zapisuje i zmena poradia záložných práv z dohody záložných veriteľov o poradí ich záložných práv rozhodujúcom na ich uspokojenie.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľka je presvedčená, že krajský súd nesprávne interpretoval § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku, pretože v skutočnosti v inkriminovanom čase rozhodovania okresného súdu už niektoré záložné práva boli vymazané, i keď tento výmaz ešte nebol v katastri nehnuteľností zapísaný. V rámci odvolacieho konania sťažovateľkou predložené listinné dôkazy uvedenú zmenu nepochybné preukazovali, no krajský súd napriek tomu na tieto dôkazy neprihliadol.

Podľa názoru krajského súdu pre vydanie zabezpečovacieho opatrenia je rozhodujúci stav existujúci v čase rozhodovania okresného súdu, čo znamená, že okresný súd je viazaný skutkovým a právnym stavom existujúcim v čase vydania jeho rozhodnutia. Aj pre odvolací súd je relevantný stav v čase vydania uznesenia prvostupňového súdu, a preto je vylúčené, aby odvolací súd založil svoje rozhodnutie na skutočnostiach, ktoré nastali až po vydaní napadnutého uznesenia, a na tieto skutočnosti odvolací súd neprihliada.

Podľa presvedčenia ústavného súdu pri posudzovaní tejto veci je potrebné vychádzať z už citovaných ustanovení § 28 ods. 2 a § 34 ods. 1 katastrálneho zákona. Z týchto ustanovení sa dá bezpečne vyvodiť, že kým rozhodovanie o vklade vlastníckeho práva do katastra má konštitutívne (právo tvorné) právne účinky, zatiaľ právne účinky záznamu do katastra sú deklaratórne (nemajú teda právo tvorné účinky). Inými slovami, v prípade vkladu do katastra práva k nehnuteľnostiam vznikajú, menia sa alebo zanikajú spravidla momentom vkladu do katastra. Naproti tomu v prípade záznamu do katastra k vzniku, zmene alebo zániku práv k nehnuteľnostiam dochádza už skôr, napríklad momentom právoplatnosti rozhodnutia štátneho orgánu. V týchto prípadoch teda práva k nehnuteľnostiam nevznikajú, nemenia sa a nezanikajú momentom vykonania záznamu, pretože k tomu dochádza na základe iných právnych skutočností už skôr.

Zo skutkového hľadiska treba uviesť, že sťažovateľka v rámci odvolacieho konania tvrdila a listinnými dôkazmi preukazovala, že niektoré rozhodnutia Daňového úradu Trenčín, ktorými bolo zriadené záložné právo na nehnuteľnosti sťažovateľky, boli rozhodnutiami z 20. marca 2017 zrušené.

Je zrejmé, že pokiaľ by tieto tvrdenia sťažovateľky boli pravdivé a príslušné rozhodnutia zrušujúce záložné právo boli právoplatné pred dňom rozhodovania okresného súdu (teda pred 20. aprílom 2017), potom by obstál záver, podľa ktorého stav v čase vydania uznesenia okresného súdu bol taký, že uvedené záložné práva boli už zrušené. Toto zrušenie záložných práv nebolo síce ešte v čase rozhodovania okresného súdu zapísané záznamom do katastra, avšak k zrušeniu záložných práv došlo nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia správneho orgánu o zrušení záložného práva ešte pred rozhodnutím okresného súdu.

Ústavný súd v zásadnej všeobecnej rovine považuje za potrebné poukázať na to, že základné právo na súdnu ochranu tej strany konania, proti ktorej návrh na nariadenie zabezpečovacieho (resp. neodkladného) opatrenia smeruje, je priamo zo zákona určitým spôsobom obmedzené, a to v záujme zaistenia efektívnosti účinkov zabezpečovacieho

(resp. neodkladného) opatrenia, teda preto, aby táto strana konania nemohla ešte pred nariadením opatrenia urobiť také právne kroky, ktorými by sa zmysel a účel opatrenia oslabil, resp. zmaril. Najmarkantnejšie sa obmedzenie základného práva na súdnu ochranu strany konania, proti ktorej návrh smeruje, prejavuje v tom, že tejto strane konania sa návrh nedoručuje a prvostupňový súd o ňom spravidla rozhodne bez toho, aby sa dotknutá strana mohla k návrhu vyjadriť. Súd teda spravidla vychádza iba z obsahu návrhu a z pripojených listinných dôkazov (§ 329 ods. 1 Civilného sporového poriadku). Ak súd návrhu vyhovie, potom spolu s uznesením doručí protistrane aj samotný návrh (§ 331 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

V danom prípade z listinných dôkazov predložených žalobkyňou (konkrétne zrejme z listov vlastníctva) vyplývala existencia viacerých záložných práv zaťažujúcich nehnuteľnosti sťažovateľky. V rámci hodnotenia primeranosti (proporcionality) zabezpečovacieho opatrenia dospel krajský súd k záveru, že zriadené záložné právo nemožno považovať za také, ktoré by bolo v zjavnom nepomere k výške zabezpečovanej pohľadávky (ako to namietala sťažovateľka v odvolaní), lebo na tomto majetku viaznu ďalšie skoršie záložné práva v prospech tretích osôb. Znamená to, že otázka existencie či neexistencie ďalších záložných práv hrala významnú úlohu pri posudzovaní primeranosti nariadeného zabezpečovacieho opatrenia.

Treba vychádzať z predpokladu, že žalobkyňa, ktorá sa prirodzene opierala o listy vlastníctva (podľa ktorých zapísané záložné práva ešte existovali), nemohla vedieť o tom, že v skutočnosti v inkriminovanom čase niektoré zo záložných práv už zanikli v dôsledku právoplatných rozhodnutí správnych orgánov, ktoré tieto záložné práva (tak isto právoplatnými rozhodnutiami) pôvodne zriadili. O zániku niektorých (stále ešte na liste vlastníctva zapísaných) záložných práv nemohol preto vedieť ani okresný súd. Mohol by sa to dozvedieť len od sťažovateľky, ktorej stanovisko k podanému návrhu však z už uvedených zásadných dôvodov nezistoval. Sťažovateľka sa o existencii a obsahu podaného návrhu dozvedela až v momente, keď jej bol návrh doručený spolu s uznesením o nariadení zabezpečovacieho opatrenia. V tom istom momente jej vznikla po prvýkrát možnosť predostrieť vlastné stanovisko, resp. obranu vrátane možnosti brániť sa tým, že niektoré

záložné práva boli už medzičasom právoplatne zrušené (v dôsledku čoho zanikli, a to aj napriek tomu, že v čase rozhodovania okresného súdu boli ešte na listoch vlastníctva vykazované ako existujúce). Sťažovateľka následne v rámci odvolacieho konania túto námietku aj uplatnila a zároveň predložila o tom príslušné listinné dôkazy.

Ako to z už uvedeného vyplýva, krajský súd vzhľadom na § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku nepovažoval za možné na listinné dôkazy predložené sťažovateľkou v odvolacom konaní prihliadnuť s tým, že tak pre okresný súd, ako aj pre krajský súd bol rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia okresného súdu.

Ústavný súd je presvedčený, že výklad § 329 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ktorý si v tomto prípade krajský súd osvojil, je arbitrárny. V dôsledku neho bolo základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu (už aj tak zo zákona obmedzené) ešte viac zúžené, keďže krajský súd na uvedenú odvoláciu argumentáciu sťažovateľky a na listinné dôkazy, ktoré ju mali preukazovať, vôbec neprihliadol.

V konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, resp. zabezpečovacieho opatrenia, v ktorom strana konania, proti ktorej návrh smeruje, nemá možnosť zaujať stanovisko k návrhu pred rozhodnutím prvostupňového súdu, taký postup odvolacieho súdu, ktorým sa tento odmietne zaoberať odvolacou argumentáciou dotknutej strany konania a ňou predloženými listinnými dôkazmi s poukazom na to, že pre zabezpečovacie opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania prvostupňového uznesenia, treba považovať za popretie podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Možno dôjsť k záveru, že postupom a uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Vzhľadom na tento záver už nie je potrebné osobitne sa zaoberať ďalšími dôvodmi namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tak isto nie je potrebné zaoberať sa ani namietaným porušením čl. 20 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd takéto rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 17 Co 330/2017-398 z 9. októbra 2017 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

Sťažovateľka si uplatnila nárok na náhradu trov konania v nešpecifikovanej sume.

Ústavný súd považoval za možné priznať sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnych služieb v roku 2017 (prevzatie a príprava zastupovania, sťažnosť) v sume po 147,33 €, ako aj za dva režijné paušály v sume po 8,84 € spolu s 20 % daňou z pridanej hodnoty, t. j. celkom sumu 374,80 € (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 časť vety pred bodkočiarkou ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2018